

58954976-3	16/06/2017	הפלט - כל השבוע	עמוד 10	1/2	27.24x34.34
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

כל השבוע 10

שלח! כ"ד בסיון תשס"ו

דאע"ש מהפיליפינים // "הח'ליפות האיסלמית"

לא עוצרת. גם המזרח הרחוק מתמודד עם הכיבוש הרצחני

עירק בפיליפינים

כמו בסוריה, כמו בעירק,
גם בפיליפינים הצליחו
אנשי דאע"ש להשתלט
על איזורים ולהכריז
על מרד איסלמי // מול
קואליציה בינלאומית
ולצד פיגועי טרור בבירות
אירופה, דאע"ש מתפשטת
לכיוונים בלתי צפויים

י. סלומון

העיר קידאפאון, האי מינדנאו, דרום פיליפינים. עשרות חמושים פשוטו על בית הכלא המקומי, פרצו את חומות הבניין הרעועות, ושחררו לחופשי את חבריהם העצורים. 158 האסירים ניצלו את המומנטום ונמלטו על נפשם, כשרבים מהם פושעים בעלי מסוכנות גבוהה לציבור.

כוחות הביטחון המקומיים פתחו במסע חיפושים נרחב והתפרסו בכוחות מתוגברים באזורי העיר רחבי הידיים ובכפרים המבודדים המקיפים אותה. אולם, שבוע שלם אחר כך נאלצו הרשויות לדווח, כי לא הצליחו לתפוס את כל הנמלטים. במצוד נכלאו 51 מהאסירים בלבד, ו-10 נורו למוות. אך 97 אסירים עדיין מסתובבים חופשי - כך על פי דיווחו של מפקח המשטרה המקומית, עמנואל פרלטה, לסוכנות הידיעות הצרפתית AFP. לדבריו, ככל הנראה כמה מהאסירים הנמלטים מצאו מחסה ב"מחנות" של קבוצות מוסלמיות חמושות הממוקמות באזור.

פרלטה סבור, כי מדובר באסירים מוסלמים בלבד, שכן המורדים סירבו לגונן על הנוצרים שבקרבת האסירים: "זה מה שאמרו חלק מהאסירים הנוצרים שנתפסו מחדש", אמר. כך עולה גם מדברי המשטרה הפיליפינית: "האסירים המוסלמים מחובקים על ידי קבוצות של מיליטנטים מוסלמים".

פריצה לכותרות

אירוע הפריצה לכלא, התרחש לפני כחמישה חודשים, ושפך אור על ההתפתחויות הסוערות באזור המזרח הרחוק. הייתה זו אחת מפעולותיה הראשונות של שלוחת דאע"ש באזור דרום פיליפינים, ומאז שחברו לשורותיה הפושעים המשוחררים, התחזקו אנשי דאע"ש באזור והפכו לאחת הקבוצות המאיימות ביותר על מדינת האיים המרוחקות.

אנשי דאע"ש פרצו במהומות אלימות, בעיקר באזור האי הדרומי מינדנאו. הקבוצה הקטנה והשולית התגלתה כחמושה וקיצונית במיוחד, ושלטונות הפיליפינים לא הצליחו לעצור את ההתקוממויות תקופה ארוכה. בימים האחרונים עלו המרידות שלב, כאשר אנשי דאע"ש הצליחו לכבוש את העיר מראווי, העיר המאוכלסת ביותר

מונפים כסימן לשליטה, והתקווה קלושה. עזרו לנו. פתחו את בתיכם. מנהיגים - התערבו ונהלו משא ומתן! נעלו את דלתותיכם, סגרו את החלונות, הישגרו חזקים".

הממשלה הפיליפינית קראה לתושבים באי מינדנאו להישאר בביתם או להימלט אם הם מוצאים דרך בטוחה לעשות זאת מבלי לפגוש במורדים. הצבא עדכן, כי חמש מאות חיילים נוספים נשלחו לאזור, אך נחסמו בדרך על ידי כוחות המורדים. "ישנם צלפים של מאוטה בכל האזור", אמרו עדי ראייה וסיפרו לתקשורת המקומית כי יריות נשמעות בכל רחבי העיר מראווי, וכמה בניינים נראו עולים באש.

הנשיא מיהר להכריז על משטר צבאי במשך שישים יום באי הדרומי מינדנאו, והצהיר כי יתמודד בקשיחות עם הטרור. כוחות הצבא הפיליפיניים הוזנקו לאזור, והם מנסים בימים אלו להשתלט מחדש על העיר הכבושה. רובם של תושבי מראווי, המונה כמאתיים אלף תושבים, נמלטו ממנה עם פרוץ הקרבות, והלחימה ניטשת במלוא עוצה.

בשבוע שעבר הצטרפו למערכה גם מטוסים מדגם SF-260, המשמשים לתקיפה אווירית. לפי צבא הפיליפינים, בשבוע הראשון כבר עמד מניין ההרוגים בקרבות על 38 חיילים, 19 אזרחים ו-120 חמושים, והלחימה עדיין לא הסתיימה. לפי שר ההגנה, בין המורדים נראו אזרחים סעודים, מלזים, אינדונזים, תימנים וצ'צ'נים.

במהלך הקרבות דווח על אי סדר ועל כאוס בין אנשי הצבא, ושר ההגנה דלפין לורנזונה אף נאלץ להודיע, כי עשרה חיילים נהרגו בשוגג בתקיפה אווירית של חיה"א הפיליפיני, כאשר אחד המטוסים החמיץ את המטרה במהלך תקיפה במרכז העיר. מפקד המשטרה המקומי נפל בידי מורדי דאע"ש ונרצח באכזריות, ואזרחים שנותרו לכודים בעיר מספרים על זוועות וקוראים לעזרה. אנשי הצבא הפיליפיני מודאגים כי הלחימה עלולה להתפשט גם לעיר השכנה איליגן, המרוחקת כ-38 ק"מ ממראווי, וקולונל בצבא חשף, כי כבר נתפסו מורדים שניסו להסתנן אל העיר יחד עם האזרחים הנמלטים.

נקמה היסטורית

כיצד נקלעה רפובליקת הפיליפינים למלחמות הדת של האיסלאמיסטים? כיצד נגררה מדינת האיים השלווה למראית עין, לזירה הרצחנית של אנשי דאע"ש? למעשה, מדינת הפיליפינים, השוכנת במערב האוקיינוס השקט, כ-1,000 ק"מ דרומית מזרחית ליבשת אסיה,

באזור האי הדרומי מינדנאו. לשלטונות הפיליפיניים לקח זמן לזהות את האיום המתגשש מעל ראשם, אולם בשבועות האחרונים הפך החשש לעובדה מוצקה: אנשי דאע"ש הנרדפים בסוריה ובעיראק, מצאו את מקום מבטחם באיי הפיליפינים הדרומיים, ומבקשים להפוך אותם לבסיסים הקבוע. נשיא הפיליפינים, רודריגו דוטרה, הודה השבוע כי המרידה המתחוללת באי הדרומי מינדנאו היא פעולה של ארגון המדינה האיסלאמית ולא של ארגון מורדים מקומי, וציין כי הוא הזהיר זה זמן רב מפני ההגעה הבלתי-נמנעת של הארגון לארצו.

לוחמה בשטח עירוני

הנשיא דוטרה שהה אז ברוסיה, אך הוא קטע את ביקורו הדיפלומטי וחזר למדינה מיד עם פרוץ הקרבות. התברר לו, להוותו, כי כיבוש המורדים המוסלמים אינו משימה קלה לביצוע: קרבות עזים פרצו במהלך פשיטה של כוחות הביטחון על מקום המחבוא של לוחמי דאע"ש. שני חיילים ושוטר נהרגו, ושניים עשר אנשים נפצעו במהלך מהומות בעיר מראווי, בעלת הרוב המוסלמי. המהומות התפשטו, ואנשי ארגון הטרור "מאוטה", הסניף המקומי של דאע"ש, השתלטו על רחובות, גשרים ובניינים בעיר, ושרפו בית ספר, מרכז נוצרי ובית כלא. תושב העיר, הצעיר הרון א-רשיד דימה, סיפר על המתרחש באזור הכבוש: "בית הספר בשכונה נשרף עד היסוד, בית הכלא של העיר בוער, ובית החולים המקומי נכבש על ידי האנשים האלה עם הברדסים השחורים", הוא כתב. "רחובות נחסמו, רכבי כיבוי נחטפו, וכולם נשאלים לדתם. אם אינך יכול להוכיח שאתה מוסלמי - 'מטפלים' בך. קיבלתי מסר שמנהל התיכון שלי נלקח כבן ערובה, ועימו לא-מוסלמים רבים נוספים. דגלים שחורים

24.28x31.03	2/2	11	עמוד	הפלט - כל השבוע	16/06/2017	58954975-2
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260						

נמלטים מהאזור, והלחימה עדיין נמשכת ללא הכרעה. הנשיא דוטרטה הגדיל את סמכויות הצבא, והוא מבקש לעצור בכל כוחו את חמושי דאע"ש בדרום. הצבא המרכזי במדינה מבוסס ברובו על לוחמים נוצריים, ולאורך השנים נתמך על ידי ארצות הברית וכל המדינות המשתתפות בלחימה בטרור. הרשויות בפיליפינים למודות מאבקי שלטון ומאבקי טרור, אולם הפעם נדמה, כי עוצמתם של אנשי דאע"ש מדהימה גם אותם.

החזון העולמי של ארגון דאע"ש הוא כידוע, להשליט את חוקי האיסלאם בכל רחבי תבל, עפ"ל, אולם קודם כל – על מדינות בהן קיים מיעוט מוסלמי, ועוד יותר מכך על ה"כופרים" השיעים, אשר לדעתם פוגעים קשות באיסלאם הסוני המקורי. מדינת פיליפינים הינה יעד אפשרי בהחלט עבורם, כאשר הם מבקשים "לגאול" את כבודה של האומה המוסלמית העשויה על ידי הנוצרים, ולחזור ולהחיל את חוקי השריעה על כל תושבי האיים. סיבה נוספת הטמונה מאחורי התעצמותם של אנשי דאע"ש באזור המרוחק, היא רדיפתם והסגתם מאזורי השליטה שלהם במזרח התיכון.

אי אפשר למגר

ד"ר שאול מפרט בפנינו את החששות העיקריים לנוכח התפתחויות אלו: כאשר המוקד של דאע"ש היה במוסול בעיראק, ובעראקה שבסוריה הוא עדיין חי וקיים, נהרו לשם לוחמים זרים מכל רחבי העולם. כעת, כשהלוחמים ומחסלים בהדרגה את מוקדי דאע"ש במזרח התיכון, יחזרו כל הלוחמים הזרים אל ארצות מוצאם ויקימו שם שלוחות דאע"ש חדשות ומאיימות. באיים הפיליפינים זה קורה בימים אלו ממש, ועלול לקרות גם במדינות הסמוכות לה: מאות שכירי החרב מדרום מזרח אסיה חוזרים אליה בבריתם מסוריה: אינדונזיה, מלזיה ופיליפינים אשר מעצימים את שלוחות דאע"ש במקום. אפילו סינגפור, מאוימת על ידי התנועות האיסלאמיות הרדיקליות, מאחר ויש בה מיעוט מוסלמי אשר מהווה מטרה לאנשי דאע"ש.

וזו איננה בעיה של הדרום-מזרח אסייתי לבדם, אלא גם של כל אירופה: כל הלוחמים הבריטים, הבלגים, הצרפתים והגרמנים שיצאו ממנה והצטרפו לשורות דאע"ש, מאיימים כעת על חירותם ושלומם של תושבי אירופה. ד"ר שאול מחדד ואומר זאת באופן בוטה: אם הם לא ייהרגו על אדמת סוריה בקרבות המאסף – הם יחזרו אל ארצותיהם ויחזקו את שלוחות דאע"ש שכבר כעת מתפשטות באופן מבהיל.

הפיגועים האחרונים באנגליה הינם אך דוגמא קטנה להתפשטות המאיימת של אנשי דאע"ש. בחודשיים האחרונים נרשמו בבריטניה שלושה פיגועי טרור קטלניים – מול הפרלמנט בלונדון, במנצ'סטר ובגשר לונדון, ועל שלושתם נטל ארגון דאע"ש את האחריות. וכפי שהגדירה זאת ראש הממשלה הנוכחית מיי, "הם כולם קיבלו השראה מ'אידיאולוגיה מרושעת אחת' שגורסת שהערבים המערביים מנוגדים לאיסלאם".

אכן, דאע"ש הוא ארגון גלובלי שסובלים ממנו בכל העולם, מסכם ד"ר שי ואומר: בשבועות אלו מופנה הזרקור העולמי לפיליפינים, אולם יש עוד מקומות רבים בהם מתרחשת התופעה הזו כל הזמן. אנשי דאע"ש מבחינתם, מגיעים ומתפשטים לכל מקום אפשרי, ואי אפשר למגר אותם; גם אם יחסלו פיזית את המדינה האיסלאמית ויצליחו לכבוש מחדש את האזורים הכבושים – הארגון ימשיך להתקיים. את השטחים בעיראק ובסוריה אפשר לכבוש, אולם את האידיאולוגיה, את הטרור, את התפשטות הרעיונות הרצחניים שלהם, אי אפשר לעצור. את פעולות הטרור האיסלאמי הם יוכלו להמשיך ולבצע בכל מקום וזמן שהם ירצו, ד"ר ישמור.

ואחרי הכול, הוא מסיים בעידוד קל: אם כבר נגזר וארגון נורא שכזה קיים בעולמנו, מוטב והם יהיו רחוקים מאיתנו ככל האפשר...

ועוד. ארגונים אלו מכונים את מטרתם נגד השלטון המרכזי הנוצרי השולט באזור.

בתוך כל הג'ונגל הטרוריסטי הזה, עוברים אנשי הטרור בין ארגוני פשע שונים ויוצרים קשרים ושיתופי פעולה מעניינים. כפי שמדגים לנו ד"ר שאול שי בסיפורו של איסנילון הפילון, מנהיג איסלאמי ופעיל טרוריסטי מוכר בפיליפינים: במקור היה הפילון בכיר בארגון הג'מאל איסלאמיה, אחר כך התחבר לאנשי אבו סייאף, ולאחרונה חבר לשלוחת דאע"ש. בעקבות הפילון נדרו לוחמים נוספים, וגם זה תרם להגדלת יכולותיו של ארגון דאע"ש במדינת האיים. לדבריו של ד"ר שי, זוהי תופעה שרואים אותה במקומות שונים בעולם: מוסלמי עם תפיסת עולם רדיקלית יכול לבחור בין הארגונים בהתאם למה שמתאים לו בכל פעם...

לדברי סידני ג'ונס, מנהלת "המכון לניתוח מדיניות וניתוח סכסוכים" בג'קרטה, שורה של פלגים איסלאמיים קיצוניים מעורבים בקרבות במינדאנאו, ועכשיו, היא אומרת, הם יצרו קואליציה נגד אויב משותף.

"דוטרטה וממשלתו לא הבינו, ששינוי משמעותי התחולל במינדאנאו, ושהמניע של האנשים האלה אינו פוליטיקה שבטית ולא כסף. הם אולי היו פושעים בעבר, אך כיום הם אידיאולוגים", אמרה ג'ונס. "הם שוכנעו על ידי ארגון המדינה האיסלאמית שהתשובה לבעיות מינדאנאו היא החוק האיסלאמי".

עוד כותבת ג'ונס בדו"ח מיוחד, כי התמיכה במדינה האיסלאמית במינדאנאו "הקלה על שיתוף הפעולה גם מבחינה שבטית ואתנית, הרחיבה את מאגר המועמדים לגיוס להתקוממות ופתחה ערוצי תקשורת ומימון בינלאומיים". מוסלמים רבים חיים במינדאנאו, המתפקד כמחוז אוטונומי למחצה, ודעותיו של ארגון דאע"ש קרצו לרבים מהם. אחד מהם, ואולי הבולט שבהם, הוא המנהיג הפוליטי המוסלמי שהוזכר לעיל, הפילון.

על ראשו של הפילון מוצע פרס של חמישה מיליון דולר אותם מציע האפ. בי. איי. למי שיעזור בתפיסתו. הוא היה מעורב בהרבה מאד פיגועים, וכבר שנים ארוכות שהוא מצוי על הכוונת של הרשויות.

"גרדיאן" הבריטי בכלל טוען, כי הלחימה העכשווית באזור החלה בעקבות ניסיון כושל ללכודו: בהסתמך על מידע מודיעיני, כוחות הביטחון ניסו ללכוד את איסנילון הפילון. עם כישלון המבצע ללכידתו לפני כשלושה שבועות, פתחו אנשי מיליציה המזוהים עימו באש, השתלטו על בית חולים, בית ספר וכנסייה ומשם המשיכו וכבשו את העיר כולה.

ללא הכרעה

ד"ר שי חוזר אל תחילת פעילותם של אנשי דאע"ש בפיליפינים ומסביר, כי הפריצה לכלא בקידאפאוון לפני כחמישה חודשים, הייתה אחת הפעולות הראשונות של שלוחת דאע"ש באזור, ובה הצליחו הטרוריסטים לשחרר 23 פושעים, שחברו לארגון. כשמדובר בארגון טרור קטן המונה כמה מאות לוחמים, כל תוספת כוח משמעותית מאד. בפעולה זו פרצו אנשי מאוטה – דאע"ש לתודעה הציבורית בפיליפינים, והפכו לארגון נחשב ומוערץ.

מאז המשיכו אנשי מאוטה לבצע פיגועים מקומיים, פרצו בירי על מחסומים, ערכו הוצאות להורג של חשודים בשיתוף פעולה, ועסקו בחטיפות ובכל פעילות טרוריסטית חבלנית.

בימים האחרונים הצליחו אנשי דאע"ש לפעול בסדר גודל מאיים, כאשר כבשו עיר שלמה באי מינדאנאו. הם חמושים בנשק לרוב, ומקבלים תמיכה מקצועית וכספית מארגון דאע"ש בעולם. הלחימה על השליטה בעיר מאראווי, מתנהלת עתה בין הצבא הפיליפיני לבין לוחמי שלוחת דאע"ש, כשחמושי הארגון מגלים יכולות עמידה והרתעה מפחידות למדי. כמוכן, האוכלוסיה המקומית סובלת מאד במהלך המאבק האלים. ישנם הרבה מאד הרוגים ופצועים, ועשרות אלפים איבדו את בתיהם והם

ואשר מתגוררים בה כ-100 מיליון בני אדם, היא המדינה היחידה במזרח אסיה שבה רוב האוכלוסייה היא נוצרית. עובדה זו מסבירה מעט את פשר הפיכתה של המדינה ליעד ג'יהדיסטי עבור לוחמי האיסלאם הקיצוניים, אבל לא רק זו הסיבה.

ד"ר שאול שי, חוקר ומרצה לגיאוגרפיה במרכז הבינתחומי הרצליה, מחזיר אותנו לנקודת ההתחלה הנעוצה מאות שנים אחרונות, ומבהיר בשיחתו ל"הפלט" את המתרחש כיום בפיליפינים:

האיסלאם הגיע אל תושבי האיים הפיליפינים עוד לפני הנצרות. כבר במאה השלוש עשרה למנינם, עם התפשטות האיסלאם מחצי האי ערב, הגיעו מאמיניו אל ממלכת מנילה, כפי שנקראה אז מדינת האיים, וחלק גדול מאוכלוסייתה התאסלם.

אך ב-1521 למנינם, כבשו הספרדים את הממלכה, כחלק משאיפותיהם הקולוניאליסטיות וקראו למדינת האיים על שם מלך ספרד – פיליפה השני. הם נותרו בה במשך מאות שנים, וכפו את יראתם הקתולית על אנשי המקום. במהלך ימי הביניים הצליחו הספרדים הקנאים להשליט את הנצרות ברוב חלקי הפיליפינים, מלבד שטחי הדרום. באיים הדרומיים נותרו אוכלוסיות מוסלמיות שלא נכנעו לדת הנוצרית.

בסוף המאה התשע עשרה הובסו הספרדים בידי צבא ארצות הברית, ובשנות המאה עשרים אף קיבלו עצמאות שלטונית. אולם השפעתם האידיאולוגית של הספרדים נותרה באזור עד היום, ואנשי השלטון הנוצרים מקדמים את הנצרות בכל דרך ברחבי המדינה: הם מעבירים בכוונה תחילה אוכלוסיות נוצריות אל איי הדרום, ויוצרים בכך חיכוכים רבים בין התושבים.

מתברר, שמדינת האיים המפוצלת רחוקה משלווה ביטחונית כרחוק ספרד מחצי האי ערב. זו אחת ממלחמות הג'יהאד הממושכות ביותר בהיסטוריה הכללית, כך מבהיר לנו ד"ר שי, מאחר ותושבי הפיליפינים, ובעיקר אנשי הדרום, אינם מוכנים להיכנע להכתבה של הרשויות, ונלחמים בעוצמה רבה על זהותם האיסלאמית.

ג'ונגל טרוריסטי

החל משנות השלושים של המאה עשרים, התחילו לצמוח בפיליפינים ארגוני טרור ופשע, חלקם עם אוריינטציה לאומנית, הדורשים מדינה עצמאית מוסלמית, לפחות באזורים הדרומיים, וחלק אחר מהארגונים הינם בעלי אידיאולוגיה אסלאמית מובהקת, שדרשו את הנחלת חוקי השריעה בכל המדינה.

ארגוני טרור אלו עברו התפתחויות וגלגולים שונים, בצמוד למהפכים שעברו על העולם כולו. שינוי בולט היה כאשר הוקם ארגון הטרור אל-קעידה, והוא בנה שלוחה שלו בפיליפינים בשם "אבו סייאף". ב-2013 הקים גם ארגון דאע"ש שלוחה משלו המזוהה עם עקרונותיו, בשם "מאוטה", ובראשה עומדים שני אחים מקומיים בשם עומר ועבדאלה מאוטה. שני טרוריסטים אלו מתגוררים כצפוי, באיים הדרומיים בפיליפינים, ובעבר הם נשלחו ללימודים באוניברסיטה בקהיר. בשהותם במזרח התיכון התחברו השניים לאלמנטים איסלאמיים רדיקליים, וכאשר הוקם ארגון דאע"ש הרצחני, הם הצהירו לו אמונים. כשחזרו ה"סטודנטים המלומדים" לפיליפינים, הם ניצלו את ידיעותיהם והשכלתם אשר רכשו בקהיר, להקמת שלוחת דאע"ש במקום.

במשך השנים היו מהומות ומרידות שונות על רקע מלחמת הג'יהאד במקום, כשמדי פעם נחתמים הסכמים שונים עם השלטון המרכזי, ועם הזמן מתפוגגים ההסכמים – והמרידות שבות ומתחדשות ברמות אלימות שונות.

גם כיום, ארגוני הטרור באזור הדרומי של הפיליפינים, חיים, קיימים ובוועטים, בעיקר באי המרכזי מינדאנאו, כאשר כולם ארגונים איסלאמיים: "אבו סייאף", והתנועה המוסלמית המכונה MILF, ארגון הג'מאל איסלאמיה